

Vær digital

– viden om børn og unges digitale liv

Den hastige fremkomst af digitale medier, teknologier og onlineplatforme forandrer børn og unges måder at kommunikere og danne fællesskaber på. Mobiltelefonen er en konstant forbindelse til vennerne, som der i høj grad deles billeder og videoer med. Profiler på sociale medier er en del af identitetsdannelsen, og blogs og videostreamingkanaler spejler hverdagen og peger på nye trends. Næsten alle børn og unge benytter sig af de positive muligheder, som den digitale verden tilbyder. Styrken ved nettet er mulighederne for at skabe kontakt til andre, der har samme interesse, identitet eller udfordring, som man selv har. Det kan især være positivt, når det handler om personlige problemer, som man er for genert til at tale om ansigt til ansigt.

Sociale medier kan bidrage positivt til børn og unges identitetsdannelse, fordi de giver børn og unge mulighed for at reflektere over, hvem de er, når de ser på andre. De kan afprøve forskellige roller, identiteter og grænser. Børns fælles referencer flytter sig mere og mere ud på nettet (Facebook, Snapchat, Instagram m.fl.), og at lukke af for barnets telefon og internetadgang kan derfor ses som en moderne form for stuearrest.

Børn og unge laver mere eller mindre det samme, som de altid har gjort. Forskellen på nu og tidligere er bare, at det i højere grad sker online og offentligt. De er tilgængelige for vennerne og laver aftaler med dem og deler oplevelser gennem links og billeder.

64% af danske unge i alderen 13-17 år er på Facebook hver dag, og 34% af dem er på Snapchat hver time (Project deSHAME 2017, Red Barnet). Gennem interaktion med deres venner vedligeholder og udvikler de relationen. Udadtill kan det synes asocialt, men de fleste børn og unge oplever det i høj grad som socialt. Samtidig kommunikerer mange børn og unge også med personer online, som de ikke kender i den fysiske verden. Børn spiller med andre på tværs af landegrænser, unge samles om hobbyer, og sårbare grupper finder ligesindede. Med internettet skabes nemlig både en distance og en intimitet, hvorved man ofte tør dele mere om sig selv, end man gør offline. Derfor er det også vigtigt, at børn og unge er i stand til at tage de relevante forholdsregler, når de bevæger sig online.

De kommenterer hinanden og udvikler fælles identitet. De er sammen socialt, snakker og møder nye venner og kærester. Men der kan – ligesom der kan offline – opstå udfordringer og konflikter på nettet. Derfor er det vigtigt, at de voksne omkring børnene tager ansvar for deres udvikling og trivsel – også digitalt.

Først og fremmest er det vigtigt, at vi husker, at et barns liv og trivsel ikke kan deles op i online og offline. Hvis et barn eller en ung bliver mobbet eller krænket på nettet, vil dette have betydning for barnets liv og trivsel offline, ligesom mistroivsel offline kan gøre et barn eller en ung sårbar på nettet. Derfor er vi nødt til at se på nettet, skolen, sportsklubben, familien osv. som forskellige arenaer, der rækker ind i hinanden, og som alle har betydning for barnet.

Måden, vi kommunikerer på i de forskellige arenaer, kan adskille sig fra hinanden, og vilkårene for kommunikationen på nettet er anderledes end vilkårene for vores kommunikation ansigt til ansigt. Det har selvfølgelig også indflydelse på den måde, børn og unge kommunikerer med hinanden på, når de er online. Derfor oplever mange skoler et stort behov for at sætte digital kommunikation og trivsel på dagsordenen. Det håber vi, at dette materiale vil hjælpe jeres skole til at gøre.

Kommunikation på nettet

På nettet bliver børns og unges grænser for, hvad der er offentligt og privat, udfordret. Der skal ikke mere end et enkelt klik til, før et billede eller en besked er blevet delt – og der er ikke altid megen tid til tanke og refleksion over, hvilken betydning det, man sender, kan have for andre.

Når vi kommunikerer på nettet, er der en række særlige faktorer, som påvirker vores adfærd. Nettet kan af flere årsager have en 'afhæmmende' effekt, som vil sige, at vi fralægger os vores hæmninger, og det kan få både positive og negative konsekvenser i det sociale samspil med andre.

Når vi taler med hinanden ansigt til ansigt, så er de konkrete ord, vi bruger, blot en lille del af kommunikationen. Vores kropssprog, stemmeleje, ansigtsudtryk og øjenkontakt bidrager med information og indvirker på det, vi forstår, når vi kommunikerer. Når vi kommunikerer på nettet, kan disse budskaber gå tabt – særligt når kommunikationen foregår via tekst. Når de kropslige budskaber er fraværende, giver det plads til, at vi kan skabe vores egne forestillinger om den, vi taler med – hvad de mener, og hvordan de reagerer på det, vi skriver. Vi bliver ikke på samme måde reguleret eller hæmmet i de følelser og tanker, vi har. Kommunikation kan derfor blive mere følelsesladet og impulspræget. Mennesker kan opleve, at dette fører til større intimitet, hvilket gør, at de for første gang tør fortælle ting om sig selv, som de ikke tidligere har fortalt. De kan omvendt også opleve en stor distance til den, som de kommunikerer med, og få svært ved at sætte sig ind i den anden persons reaktioner, følelser og behov.

Når vi sidder bag ved skærmen, oplever mange af os, at vi er anonyme og usynlige, ligesom når vi er til en koncert eller demonstration og er en del af en større gruppe mennesker. Og vi kan opleve, at der eksisterer en splittelse mellem vores 'online-jeg' og vores 'offline jeg'. Det kan betyde, at vi ikke føler, at vi behøver tage ansvar for vores handlinger online. Man kan sige, at vi i højere grad skriver til teksten på skærmen end til det menneske, som har skrevet teksten.

